

**ZÁKÁNYSZÉK
HOSSZÚTÁVLATÚ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓJA
2010-2025.**

TARTALOMJEGYZÉK

1. A fejlesztési koncepció alapelvei	3
1.1. Településpolitikai elhatározások, prioritások	3
2. Társadalmi-gazdasági környezet	4
2.1. A népességszám és a lakáskörülmények alakulása	4
2.2. A gazdaság és a foglalkoztatás helyzete és jövője	5
2.3. Szociális alapellátás	8
2.4. Egészségügyi alapellátás	14
2.5. Oktatás, kultúra, szabadidő, sport	15
2.6. Kommunális ellátás	18
3. Zákányszék műszaki jellemzői	19
3.1. Településszerkezet, területfelhasználás	19
3.2. Közlekedés, hírközlés	20
3.3. Energiagazdálkodás	21
3.4. Vízgazdálkodás	23
3.5. Hulladékgyűjtés	25
4. A település ökológiai környezete	26
4.1. A természeti és az épített környezet jellemzői	26
4.2. Egyéb környezeti adottságok	28
5. Az önkormányzat lehetőségei és szerepvállalása	30
5.1. Az önkormányzati vagyon és működtetése	30
5.2. A településfejlesztés eszközei	30

1. A FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ALAPELVEI

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. § (1) bekezdése (Ötv.) a települési önkormányzat kötelező közszolgáltatási feladatkörei között nevesítetten határozza meg a településfejlesztés és a településrendezés feladatát. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv) külön is szabályozza a települési önkormányzat településrendezési feladatát, annak eszközrendszerét. Ezen eszközrendszer első eleme a településfejlesztési koncepció, melynek további elemei: a településszerkezeti terv, a helyi építési szabályzat és annak melléklete, a szabályozási terv. A tervezés rendszere, az egymásra épülő településrendezési tervek a települési önkormányzatra felelősségteljes tervező-szervező munkát hárítanak.

Az adott település fizikai-ökológiai adottságaira, földrajzi-gazdasági helyzetére, infrastrukturális ellátottságára, néprajzi és egyéb hagyományaira alapozandó koncepciónak tartalmaznia kell a település hosszú távú, **7-15** évre szóló fejlesztési elképzeléseit. Erre építhető az egyes választási ciklusok 4 éves programjai, valamint a helyi önkormányzat egyéb tágykörökben több évre megalkotott programjai, fejlesztési, intézkedési tervei, továbbá az adott gazdasági-költségvetési év fejlesztési tervei.

Az Étv. fogalom meghatározása szerint a településfejlesztési koncepció:” a településrendezési tervet megalapozó, az önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal jóváhagyott dokumentum.”

A településfejlesztés végső célja: a településen élők életminőségének növelése, megfelelő települési környezet kialakítása, egészséges emberi környezet megteremtése.

A XXI. századba lépett világunk társadalmi-gazdasági-kulturális átalakulása, válságjelenségei, kiútkeresési törekvései, s a természeti környezet megőrzésének előtérbe kerülése kihívást jelent a fenntartható fejlődésre törekvő települések, így községünk számára is. Közös érdekeink felismerésével, rejtett forrásaink feltárásával, óvó-alkotó felhasználásával egyensúlyban fejleszthető a közösségi és magánszféra.

1.1. Településpolitikai elhatározások, prioritások

Zákányszék község épen megőrzött tanyavilággal rendelkező, természeti környezetére vigyázva gazdálkodó, igyekvő kistelepülés, melynek belső rendje és tisztasága megkapó.

E jövőkép kialakítása során meghatározó, elsődleges településpolitikai elhatározások (prioritások) a következők:

- 1. A mezőgazdaság, mint meghatározó gazdasági ágazat teljesebb és szervezettebb termelési-értékesítési vertikumának létrehozása, piacképességének növelése.**
- 2. A természetközeli, családbarát életvitelű település imázsának megteremtése.**
- 3. A közösségi összetartozás erősítése a településközpont funkcióbővítésével és arculatformálásával.**

2. TÁRSADALMI-GAZDASÁGI KÖRNYEZET

2.1. A népességszám és a lakáskörülmények alakulása

Előzmények, adottságok

A község fejlődése **sajátos tanyás településfejlődésből indult ki.**

1950. A község közigazgatásilag önállóvá válik. A belterületet 27 ház alkotta, a **3468 fő** lakónépesség javarészt tanyán él. 1952-ben a falu villanyvilágítást kap.

1960. A lakóépületek száma a külterületen 879 db. A belterületen csak 89 lakás található és azt 317 fő lakja. A lakónépesség **3393 fő**. 60 éven túli a lakosság 14 %-a. 1962-től közüzemi vízellátás létesül. A villanyhálózat bővítése 1967-ben kezdődik el, a tanyavilágban az emberek saját költségükön építetik ki a hálózatot.

1970. A lakónépesség **3257 fő**. Külterületen él 2777 fő 976 lakásban, a belterületen a lakóházak száma 122-re emelkedik, 480 lakossal. 60 éven túli a lakosság 19 %-a.

1980. A lakónépesség **3015 fő**. A külterületen élők száma 2042 fő, a belterületen élők 973 fő. A lakóházak száma a belterületen 334-re emelkedik. Kialakul a "kétlaki életmód": a család beköltözik az új lakásba, azonban megtartja a tanyát és visszajárt dolgozni a tanya körül elhelyezkedő termőföldekre. 1985-től bekapcsolódik a község az automata távhívási rendszerbe, elkezdődik a gázhálózat építése.

1990. A lakónépesség **2698 fő**. A belterületi lakások száma 489 db, a külterületi lakásoké 806 db. Belterületen él 1255 fő, a külterületen élők száma 1443 fő.

1999. A lakónépesség **2779 fő**. 1990 és 1999 között a természetes fogyás ellenére sem csökken a lakónépesség száma a betelepülések miatt. Az új lakosok 80 %-a a külterületre költözik, és elsősorban mezőgazdaságból próbálja megélhetését biztosítani. A belterületen él 1397 fő, a külterületen élők száma 1382 fő. A belterületen a lakások száma 584 db, a külterületi ingatlanok száma 800 db. 60 éven túli a lakosság 22 %-a.

2010. A lakónépesség 2830 fő, A lakosság 24%-a 60 éven felüli. A külterületen élők száma 1324 fő. A betelepülők kb. 60%-a külterületre költözik. A Tanyára költözők közül egyre több a fiatal, gyermekes család. A belterületen a lakások száma 655 db. Növekedett ugyan a tanyán élés presztízse, de csak a belterület közelében. Jellemzően még mindig hátrányosabb helyzetűek és az átlagnál idősebbek a tanyasi lakosok.

Jövőkép

2025-re további kismértékű növekedés után 2900-3000 főre nő a lakónépesség. Ezen belül folytatódik, de lassul a 60 éven túli lakosság arányának emelkedése. A kül- és belterületi lakosság arányának további átrendeződése várható az utóbbi javára.

A községben élők számának és elhelyezkedésének vázolt alakulása érdekében a településrendezési tervben biztosítani kell mintegy **1700-1800 fő belterületi elhelyezését, azaz a jelenlegi lakónépességen túl további mintegy 3-400 fő betelepülésének feltételeit, beszámítva ebbe a volt zártkert lakóterületté való átminősítését is.** Az új lakóterületeket a meglévő utcahálózathoz csatlakozva, a Zákányszékre jellemző **hagyományos, falusias beépítési móddal** kell kialakítani, az adottságok (morfológia, infrastruktúra, stb.) és a változó telekhasználati szokások (kisebb belterületi kert) figyelembevételével.

A külterületi lakosság feltételezhetően a ma is meglévő tanyákat használja elsősorban, ezek számára a tanyaudvar hagyományos beépítési feltételeit meg kell teremteni, mindemellett új tanya építésére is lehetőséget kell biztosítani.

2.2. A gazdaság és a foglalkoztatás helyzete és jövője

2.2.1. A gazdaság alakulása

A helyi gazdaság szinte egyoldalúan mezőgazdasági jellegű.

Zákányszéken a termőföld döntő hányada őstermelők és egyéni vállalkozók tulajdonában van. A termelést teljes mértékben magángazdálkodók végzik, a lakosság többsége mezőgazdaságból él. A szolgáltatások és a kereskedelem is elsősorban a mezőgazdaságot és az abból élőket szolgálja ki.

Szántóföldi növénytermesztés: a klasszikus értelemben vett gabonatermesztés nem gazdaságos ezen a területen, csak vertésfogó miatt kerül főként Rozs, Triticale Árpá a talajba. A kapás növények közül a kukorica még előfordul, de a napraforgó vetésterülete minimális.

Zöldségtermesztés: a gyorsan felmelegedő talajoknak köszönhetően ez az ágazat jelenleg virágzik a településen, bár a termesztett növények köre egyre szűkül. Míg pár évvel ezelőtt Tv paprikát, paradicsomot többen, nagyobb területen termeltek mára ezeket a növényeket felváltotta a Burgonya, Sárgarépa. Petrezselyem, Zeller, Káposztafélék. A fűszerpaprika termőterülete megmaradt. Néhányan próbálkoznak ritkábban előforduló zöldségekkel, is mint például a Kínai kel, Fekete retek, Zöldhagyma stb.

Gyümölcstermesztés: az Őszibarack adja a megtermelt gyümölcs nagyrészét. Termelnek még Almát, és Szamócát is a településen. A talajadottságok miatt a területek elaprózodtak, mikro körzetek alakultak ki. Az ültetvények fajtaszerkezete viszonylag jónak mondható. Sajnos a művelési rendszerek elavultak. Így az ültetvények sem mennyiséget sem igazi minőséget nem képesek teremni.

Állattenyésztés: az elmúlt tíz év alatt a tizedére csökkent az állatlétszám. A nagyállat (Szarvasmarha) telepek megszűntek. A tejtermelés minimálisra csökkent. A baromfi ágazat gyakorlatilag nincsen (csakis saját célra elvétele) sertés tenyésztést még valamennyire tartja magát, de itt is inkább a megszokás, mint a jövedelmezőség a fő szempont.

Jövőkép:

A mezőgazdaság a jövőben is meghatározó gazdasági ágazata lesz a településnek.

Az ökológiai adottságainkból következően a **kertészeti kultúrák** intenzív és fél-intenzív termelése lehet csak nyereséges. A vetésforgó miatt szántóföldi növénytermesztéssel is kell foglalkozni, de ez nem, vagy alig termel nyereséget. A szerves-anyag visszapótlása miatt szükséges a jelenlegi állatlétszám növelése. A sertések mellett más fajok (pl. juh, húsmarha, ló) tartása is előtérbe kerülhet. Az állattenyésztésben piaci tényezők és a támogatási rendszer alakítja a fajok helyes arányát, a feltételekhez való alkalmazkodási képesség döntő jelentőségű.

- A kedvezőtlen gazdasági folyamatok és a sikertelen mezőgazdasági szövetkezetek okozta bizalomvesztés helyreállítása szükséges a gazdálkodóknál, mely alapja lehet egy életképes helybeni összefogásnak. Így reális esély nyílik a helyi feldolgozóipar megteremtéséhez is.
- Törekedni kell a már kivont területek, egykori tsz-központok, majorok hasznosítására, ezeket a rendezési tervben is beépített területként kell kezelni.
- Mezőgazdasági és vállalkozási tanácsadás rendszerének kiépítése (mezőgazdasági szaktanácsadás, vállalkozási tanácsadás), a vállalkozások piacra juttatásának elősegítése

(piackutatás marketing), mezőgazdasági monitoring rendszer kiépítése (növényvédelem) szükséges.

- A Teleház mint információs központ a megfelelő bővítéssel összefoghatja, illetve helyet adhat a rendszereknek, továbbképzéseknek.
- Infrastruktúra továbbfejlesztése (szennyvízcsatornázás, mezőgazdasági feltáró utak építése, karbantartása, külterületi gyűjtőutak létrehozása).
- A tanya területének minél nagyobb arányú beépíthetősége (lakó- és gazdasági épületek) birtokközponttá nyilváníthatóság révén.
- A községben megtermelt termékek minél nagyobb hányadának környezetkímélő módszerekkel történő előállítására, a biotermesztés részarányának növelése, biotermesztés létrehozásának támogatása szakmai és turisztikai céllal.
- A természetes gyepen a természetközeli területhasználatot kell szorgalmazni.
- El kell érni, hogy a község mezőgazdasági termékei jellemzően a nagy beltartalmú, igényes kategóriát képviseljék a piacon.
- Homokbánya nyitásra lehetőséget kell teremteni.
- Gazdasági terület kijelölése továbbra is szükséges a belterületen.

Falusi - agro turizmus

A turizmus direkt és közvetett hatásai révén fontos fejlesztő szerepet kap a kormányzati tervekben. Emellett a turizmus az Európai Unió támogatásának is preferált területe. Egy terület idegenforgalmi értékét elsősorban a meglévő természeti adottságok és azok helyi megbecsültsége határozza meg. A térségi szintű komplex kínálatba való beintegrálódás hasonlóképpen fontos. Kuriózumokra és hatékony marketingre is szükség van.

A turizmus több formájában is kapcsolódhat a helyi mezőgazdasághoz (falusi-, agro-, ökoturizmus, lovaglás, vadgazdálkodás, öntöző-kiránduló vízviszatarató tavak), ami kiegészítő tevékenységet, helyi jövedelemforrást jelenthet a lakosságnak. A turisztikai versenyképesség megteremtéséhez azonban tudatos fejlesztésre van szükség.

Jövőkép:

Turisztikai vonzerő jön létre, amely a térség kínálatába eredményesen beilleszkedik.

A települési környezet fejlesztése:

- Természetes állapotú gyepek, csatornák, vízviszatarató tavak (Csúcs-Zsombó, Halászka), tájépítő fasorok zöldfelületi-turisztikai rendszerré formálása (tanösvények, gyalogos-, lovas-, lovaskocsis útvonalak).
- Információs táblák kihelyezése, belterületen és külterületen (szilárd bukolatú utak és a földutak kereszteződésében is.)
- A közép-európai szinten is egyedülálló nádárállománnyal rendelkező madárkert számára megfelelő méretű látogatható terület biztosítása
- A belterület utcáin fasorok kialakítása tájjellegű fafajok telepítésével, növényzetborítás, virágosítás révén a települési zöldfelület növelése
- Egységes települési arculat kialakítása,
- Turisztikai kínálat, termékek kialakítása, piacra juttatása.
- A település turisztikai szolgáltatásainak bővítése, minőségi fejlesztése valamint a vendégkiszolgálás minőségének javítása.
- Fenntartható és versenyképes turizmus feltételrendszerének kialakítása

A vállalkozókészség javítása, a turisztikai képzettségi szint emelése:

- A Művelődési Ház, Teleház közreműködésével nyelvoktatás, turisztikai oktatás, előadás-sorozatok megszervezésére.
- Teleház működtetése mint mini turinform iroda.

A mezőgazdasági hagyományok ápolása, a táji értékek megőrzése:

- Elő kell készíteni a természeti értékkel rendelkező, de országos védelembe nem vont gyepek (Ezerarcú semlyék, Ördög-rét, Csúcs-Zsombó, Zákányi-medence) helyi védettség alá helyezését helyi rendeleti szabályozás keretében.
- A hagyományos módon kialakított régi tanyákat számba kell venni, adottságaikat értékelve fenntartható fejlesztésükre, a turisztikai programokba való beintegrálásukra stratégiát kell alkotni.

A térség kevésbé iparosodott, a településen az ipar majdnem teljes egészében hiányzik.

A helyi kisiparosok száma kevés, és ezek is többnyire a mezőgazdaságot segítő szolgáltatást nyújtanak.

Jövőkép:

- A lakossági szolgáltatások területén meglévő hiányosságok megszüntetésére egy Szolgáltató Ház, vagy több épületből álló egységes építészeti-együttes kialakítása szükséges, mely az üzleti és személyi (lakossági) szolgáltatások központja lesz. A

központban helyet kaphatnak a posta, távközlés, pénzügy, valamint a helyi kisipar (fodrász, gépszerelő, stb) személyi jellegű szolgáltatásai.

- Az intézményes ellátással szorosan együttműködő egészségügyi szolgáltatóház hozandó létre a településközpont funkcióbővítéseként.
- Támogatandó a környezetet nem szennyező, a mezőgazdasághoz kapcsolódó és egyéb termelő-szolgáltató kis- és mikroállalkozások betelepítése.

2.2.2. A foglalkoztatás és a munkanélküliség alakulása

Előzmények, tényadatok, helyzetkép

Az egykori legnagyobb munkáltató, a 357 fő aktív dolgozót foglalkoztató Egyetértés Mezőgazdasági Szakszövetkezet 1992. őszén megszűnt és más helyi munkáltatók is létszámcsökkentést hajtottak végre, ezért 1993-ban a regisztrált munkanélküliek száma csaknem 100 főre nőtt. A munkanélküliek ellátó, támogatási és a helyi szociális ellátási rendszer változása következtében a munkanélküliek jövedelempótló támogatása 2001-ben fokozatosan megszűnt. A munkanélküli ellátásból kikerülők a helyi szociális ellátó rendszerbe kerültek át. Számukra a helyi önkormányzat **közcélú foglalkoztatás** keretében a **kötelező közzolgáltatási** feladatok (településüzemeltetés, parkfenntartás, köztisztaság fenntartása, köztemető üzemeltetése, fenntartása, helyi közutak fenntartása, vízkárelhárítás) keretében teremtett munkalehetőséget.

2009-ben 70 munkanélküli kért rendelkezésre állási támogatást és 62 fő végzett közhasznú munkát.

A mezőgazdasági foglalkoztatás drasztikus csökkenése után a jelentős számú mezőgazdasági magángazdálkodó és néhány egyéni, kis- és középvállalkozó **önfoglalkoztatása** mellett jelenleg a községi önkormányzat **igazgatási és közzolgáltatási foglalkoztatása** és néhány **kiskereskedelmi, vendéglátóegység** foglalkoztatása említhető meg.

Jövőkép:

- A hagyományos foglalkoztatási formák mellett egyéb munkaformák, új foglalkoztatási formák feltételeinek megteremtése.
- A lakóhelyen hátrányt szenvedő emberek foglalkoztatási lehetőségeinek szélesítése.
- A **távmunka** tárgyi feltételeinek fejlesztésével önfoglalkoztatási lehetőség teremtése a közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkező munkanélkülieknek, munkavállalóknak.
- Segély helyett munkát elv erősítése a munkából kiesettek számára.

2.3. Szociális alapellátás

Az előregedés, mint a községre is érvényes demográfiai tendencia egyre inkább előtérbe helyezi a szociális ellátórendszer fontosságát. Nehezítő körülmény, hogy a település lakosságának fele jelenleg is a nagy területen szétszórta elhelyezkedő tanyákon él. Közülük különösen sok az időskorú, egyedül élő ember.

További hátrány, hogy a településre költözők elsősorban a szociális problémák miatt választják a községet új lakóhelyül. Munkahellyel nem rendelkeznek, emiatt mezőgazdasági tevékenységből próbálnak megélni, ám ez a gyakorlatlanságuk, tájékozatlanságuk miatt kevés sikert hoz. Problémájuk nem oldódik meg, esetleg még súlyosbodik.

2.3.1. Szociális juttatási rendszer

A helyi önkormányzat alapellátási kötelezettsége keretében a szociálisan rászorultsági helyzetben élőkről pénzbeli és természetbeni szociális támogatási rendszere, valamint intézményi - személyes gondoskodást nyújtó - ellátási rendszere útján gondoskodik.

PÉNZBELI ELLÁTÁSOK

- Időskorúak járadéka
- Aktív korúak ellátása
- Lakásfenntartási támogatás
- Ápolási díj
- Átmeneti segély
- Temetési segély

TERMÉSZETBEN NYÚJTOTT SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK

- Köztemetés
- Közgyógyellátás
- Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság
- Adósságkezelési szolgáltatás
- Energia felhasználási támogatás

2.3.2. Szociális intézményi rendszer

A szociális feladatok megoldása és a szociális ellátórendszer hatékonyabb működtetése érdekében meghatározott célok mentén elindult egy több lépcsőben megvalósuló integrációs törekvés a Homokháti Kistérség települései között. Ennek első lépéseként 2007. január 31-től létrejött a Homokháti Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, mely a Homokháti Kistérség mind a 9 településén ellátta a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatást.

A társulás fejlesztési célként tűzte ki a meglévő alapszolgáltatások színvonalának növelését, az ellátások kiterjesztését. A szakmai munka hatékonyságának, szakmai színvonalának fejlesztése és főleg a kisebb településeken a szociális biztonság növelése érdekében valamint a szervezeti integrációval pénzügyileg rentábilisabb ellátórendszer kerülhet kialakításra. A fentieknek megfelelően 2009. január 1-től kialakítandó Homokháti Integrált Szociális és Gyermekjóléti Központ integrálja a már társulási formában működő családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásokat, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés, idősek nappali ellátása, tanyagondnoki szolgáltatás, védőnői szolgálat, támogató szolgálat, közösségi pszichiátriai ellátás, szakosított szociális ellátási formák közül idősek ápolást- gondozást biztosító ellátásokkal.

SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK (Személyes gondoskodás)

Alapszolgáltatások

Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókönyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

A szociális szolgáltató, illetve intézmény együttműködik az ellátási területén működő szociális, gyermekjóléti-gyermekvédelmi, egészségügyi, oktatási és munkaügyi szolgáltatókkal, intézményekkel.

- **Étkeztetés**

Az étkeztetés keretében azoknak a rászorultaknak a legalább egyszeri meleg étkeztetéséről gondoskodunk a hét munkanapjain, akik azt önmaguk és eltartottjaik részére szociális helyzetük, koruk, vagy egészségi állapotuk miatt tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. 2011-ben pályázati forrásból infrastrukturális bővítésre kerül sor. korszerű konyha és ebédlő kerül kialakításra, amely lehetővé teszi a szociális étkeztetés igénybevétele iránt növekvő igényeket és az étel helyben fogyasztását.

- **Házi segítségnyújtás**

Azok a személyek igényelhetik, akik koruk vagy egészségi állapotuk miatt nem tudnak önmagukról gondoskodni, de saját lakásukban, otthonukban élnek.

A házi segítségnyújtás keretében biztosítjuk:

- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

A házi gondozásban a bevásárlás, mosás, takarítás és a meleg étel hozzáféréseinek, kijuttatásában való közreműködés a meghatározó tevékenységi forma. 2011-ben megvalósuló infrastrukturális bővítésnek köszönhetően akadálymentes környezetet biztosítva lehetőség nyílik a házi segítségnyújtásban részesülők ellátásában biztosított szolgáltatások körének bővítésére, az ellátás színvonalának emelésére.

- **Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás**

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

Településünk nagy külterülettel, tanyavilággal, többnyire magányosan, izoláltan élő idősödő népességgel rendelkezik. A szociális szolgáltatások között ezért rendkívül nagy jelentőségű a jelzőrendszeres házi szociális gondozás kiépítése és működtetése. A szolgáltatás technikai felszerelését, illetve műszaki felügyeletét a Raguza-97 biztonságtechnikai és szolgáltató Kft. látja el egyre bővülő számú jelzőkészülékkel. Riasztás esetén a szegedi központba fut be a jelzés, és onnan továbbítják tovább a területileg illetékes mobiltelefonra a jelzést.

Az idős és rászoruló emberek a szolgáltatásokhoz egyre szélesebb körben juthatnak hozzá, ellátottak saját lakókörnyezetükben maradhatnak, s ez által elkerülhetővé válik, vagy lényegesen kitolódik a szociális otthonokba történő bekerülés.

A házi gondozás kiegészítéseként működik, készenléti jelleggel. A tanyagondnokok általában mindenhol bevonásra kerültek a feladat ellátásába. Ennek a tevékenységének, és ellátási területének kiterjesztésével a szolgáltatás továbbfejleszthető.

Az ellátást legnagyobb arányban 70-79 éves és a 80 éven felüli korosztály veszi igénybe.

A jelzőrendszer ellátotti csoportonként a mozgásszervi fogyatékosok és az időskorúak dominálnak.

- **Nappali ellátás**

A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő, koruk, állapotuk miatt rászoruló személyek számára biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

Az idősek klubjának kiemelt feladata az alapvető higiénés szükségletek biztosításán kívül, a társas kapcsolatok fenntartása, a kulturális kikapcsolódás lehetőségének biztosítása. A nappali ellátást igénybevevők részére a településen az anyagi lehetőségek függvényében rendszerint kirándulásokat szerveznek, más intézmények rendezvényeire ellátogatnak, jótékonyági bálát szerveznek, ünnepek kapcsán (karácsony, anyák napja, idősek napja, stb.) ünnepeket rendeznek, a mindennapos foglalkozásokon felül.

Az ellátás igénybevétele területileg egyenlőtlen. A belterületi lakosok a településen sokkal nagyobb arányban tudják igénybe venni ezt a típusú szolgáltatást. A külterületen pedig jóval nagyobb arányban van reprezentálva a célcsoport.

Ennél fogva a külterületen élő idős emberek izolációjának megszüntetésére való törekvés e feladat tekintetében nem tölti be teljesen. A tanyán élő idősek mozgásukban való korlátozottságuk és a közlekedés akadályozottsága miatt hátrányba kerülnek a települések belterületén élő társaikkal szemben.

A 2011-ben megvalósuló beruházással megszűnnek a megnövekedett ellátotti létszám miatt kialakult pihenő és foglalkoztató helyiségbeli hiányosságok, amelyek miatt erre az ellátási formára határozott időtartamú működési engedéllyel rendelkezik az intézmény.

- ***Szenvedélybetegek nappali ellátása:***

A társulás keretein belül lehetőség nyílt a szenvedély betegségben szenvedők ellátására, rehabilitációjára a szomszédos településen. Olyan nyitott gondozási és rehabilitációs programokat valósítunk meg, melyek a szolgáltatást igénybevevők szerzettségének elérését és társadalomba való visszailleszkedését szolgálják.

A szolgáltatást igénybe vevők aktív korú személyek, elsősorban 35-55 év közöttiek, a férfiak inkább érintettek, mint a nők, azonban a nők aránya növekszik a szenvedélybetegek között.

Az ellátottak közül magas számban jelennek meg álláskereső, inaktív, gyakran munkahelyet változtatók, megváltozott munkaképességű emberek, megfelelő kapcsolati hálóval nem rendelkező személyek (magányos, kevés hozzátartozóval rendelkező emberek), egyéb mentális illetve pszichés problémával küzdők.

- **Tanyagondnoki szolgáltatás**

Zákányszék nagy kiterjedésű, sűrűn lakott tanyás külterülettel rendelkezik. Az infrastrukturális és intézményi hiányosságok, az önkormányzat véges teherbíró képessége miatt mindig komoly problémát jelentett a tanyán élő rászorultak ellátása, szociális problémáik enyhítése. A térségben kidolgozott, s azóta országos mintává vált tanyagondnoki szociális modellprogram ezt a speciális helyzetet igyekezett megoldani.

A számadatok fokozatosan növekvő igénybevételről tesznek bizonyosságot. Ennek egyik oka főként a helyi lakosok kialakuló bizalma a szolgáltatás iránt. Immár többéves tapasztalat bizonyítja, hogy a tanyagondnoki szolgálat akkor működik jól, ha a település népének javára, a szociális ellátási feladatain túl heti rendszerességgel az alapvető, a közszolgáltatásokhoz, kulturális programokhoz való hozzájutást is elősegíti. Előmozdítva ezzel a tanyán élők esélyegyenlőségének javulását.

A tanyagondnoki szolgálat a mozgásszervi fogyatékosokon sokszor nehezen tudott segíteni, hiszen a terepjáró funkcióval rendelkező járművekbe a ki és beszállás, tolokocsi, járókeret elhelyezése sokszor akadályokba ütközött. Ezt a problémát sikerült megoldani 2009. 05. 01-től az önkormányzat pályázati forrás igénybevételével vásárolt egy mozgáskorlátozottak szállítására is alkalmas 8+1 fős gépjárművet. Ezen autó segítségével lehetőségünk van a rászoruló családok gyermekeinek óvodába, iskolába történő szállítására.

A külterületi utak és az intenzív igénybevétel indokolja közeljövőben a tanyagondnoki gépjárművek cseréjét.

- **Családsegítés**

Míg a többi szociális szolgáltatás valamelyik társadalmi csoporthoz, vagy réteghez kötődik, addig a családsegítés a család egészére irányul, függetlenül attól, hogy mely családtag igényelte a segítséget. A fizikális jellegű segítségnyújtás mellett elengedhetetlen a családok életvezetésének támogatása. Mentális segítségnyújtás hiányában a szociális helyzet sem javítható tartósan, a problémák konzerválódhatnak megoldási alternatívák nélkül.

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

- **Gyermekjóléti szolgáltatás**

A gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése illetve a családból kikerült gyermek visszahelyezése.

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról, ellátásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadást szervez, vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása,
- segíti a gyermeket, illetve szülőjét az átmeneti gondozáshoz való hozzájutáshoz, ezt szükségessé tevő okok megszüntetésében, illetve a gyerek hazakerülésének elősegítésében
- szabadidős programok szervezése, a településen lévő programok nyilvántartása, figyelemmel kísérése
- hivatalos ügyek intézésének segítése.

- **Védőnői szolgálat**

A várandós anyák, 0-14 évesek, ill. serdülők és családtagjaik komplex egészségügyi mentális és szociális gondozása, a családok egészségmegőrzése, életkörülményeik javítása.

A védőnői gondozás a családok egészségének megőrzésére életkörülményeinek javítására irányuló tevékenység / egészségügyi, szociális mentális/melyet a család otthonában az anyagyermekvédelmi tanácsadóban és egyéb helyeken /egészségügyi intézmény, iskola, óvoda/ végeznek a védőnők.

Feladatai:

- nővédelem
- várandós anyák gondozása
- gyermekágyas anyák gondozása
- 0-6 éves korú gyermek gondozása
- tanköteles gyermek gondozása
- családgondozás

- **Közösségi ellátások**

Közösségi ellátások a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás. A szolgáltatás célja: az ellátást igénylő személy minél további megtartása az eddigi életterében. Segítség, illetve támogatás nyújtása a kliens és szűkebb környezete részére. Ebben a speciális ellátási típusban a különböző szociális segítségnyújtáson túl (étkeztetés, segéllyel kapcsolatos ügyintézés), a megkereső programok, az életviteli készségek fejlesztése, a szabadidő hasznos eltöltésének strukturálása, az ellátott egészségügyi ellátással való kapcsolatának követése, kapcsolattartás más szolgáltatási intézménnyel (munkaügyi központ),

re-integráció, illetve a környezetben való megtartás, a pszicho-szociális tanácsadás jelenik meg.

A pszichiátriai közösségi ellátás eltér mind feladatában (szoros együttműködést kíván az egészségügyi ellátással), mind gondozási módszerében a hagyományos ellátási formák alkalmazásától. A szolgáltatás célcsoportjába nem csak a problémával küzdő személy, hanem közvetlen családja is beletartozik. Településünkön 2011. 01.01-től lesz lehetőség ennek az ellátásnak az igénybevételére.

- **Támogató szolgáltatás**

A szolgálat fogyatékos személyek önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása. A támogató szolgálat révén, a fogyatékkal élő ember aktív közreműködésével hozzájárulunk az esélyegyenlőség megteremtéséhez, életminőségük javításához, a személyi szükségleteik kielégítéséhez a fizikai, egészségügyi ellátás, mentális gondozás során.

A Támogató Szolgálat tevékenysége Életvitelszerűen tartózkodó valamennyi fogyatékosági csoportba tartozó személyre kiterjed: siketek, nagyothallók, vakok és gyengén látók, értelmi fogyatékosok, mozgásszervi fogyatékosok, autisták, halmozottan fogyatékosok.

Tanácsadás, információs szolgálat a fogyatékkal élő személyeket érintő eseményekről, szolgáltatásokról, juttatásokról, segítségnyújtás az illetékes szakemberrel való kapcsolatfelvételben, szükség szerinti ügyintézés, tanácsadás nyújtása. Szállító szolgálat: az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása érdekében áll a fogyatékkal élők szolgálatában.

Szakosított ellátások

A szociális gondoskodást igénylő személyek egy részének az alapellátás keretében nem biztosítható a szükséges mértékű segítség. E személyek részére a szakosított ellátási formákat kell megszervezni, illetve a települési önkormányzatoknak gondoskodni kell a hozzájutás feltételeiről.

- **Ápolást, gondozást nyújtó intézmények**

Idősek Otthona: A bentlakásos idősek otthona szakosított ellátás keretén belül ápolást, gondozást nyújt elsősorban az öregségi nyugdíj korhatárt betöltött személyek részére, akiknek egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel, önmaguk ellátására nem vagy csak segítséggel képesek, valamint szociális helyzetük miatt szükségben szenvednek. A lakók számára a szociális gondozást egyénre szabottan, a szükségletekhez (egészségügyi, mentális, társas, fizikai) igazodva komplex módon szervezzük. Feladatunk lakók aktuális egyéni fizikai és szellemi jó közérzetének biztosítása, valamint az otthonon belüli harmonikus légkör megteremtése összhangban a vonatkozó szakmai etikai és jogi irányelvekkel. Jelenleg a bentlakásos intézmény 16 fővel működik.

Jövőkép:

Kistérségi együttműködés keretében fejlődik a szociális ellátó hálózat, növekszik a segítségre szorulóknak biztonsága.

- A **szociális intézmény** nappali ellátást nyújtó szolgáltatásának kapacitását az aktuális igények szerint növelni szükséges.
- Szociális étkeztetés, segélykérő személyi jelzőrendszer, tanya- és falugondnoki szolgáltatás működésének folyamatos biztosítása

- **Bentlakásos ellátást nyújtó intézmény** létesítése az elvárható, differenciált gondoskodási formák biztosítására. (önkormányzati vagy vállalkozói alapon)
- **Bérlakás állomány növelése (szociális, ifjúsági, költségalapú)**

2.4. Egészségügyi alapellátás

A lakosság **egészségügyi** alapellátása 2 vegyes háziorvosi körzetben történik 2 orvossal 3 ápolóval és 2 védőnővel. Fogászati ellátás felújított rendelőben biztosított. Az egészségügyi ellátás minden területén biztosított a négy szemközti orvos-beteg találkozás lehetősége, az időpontos elérhetőség. Az egészségügyi intézmények eukonform kialakítása megtörtént (akadálymentesítés, mozgáskorlátozott bejáró, mellék helyiségek stb.). A községben több éve működik a foglalkozás egészségügyi ellátás. A szakorvosi, valamint a fekvőbeteg ellátás Szeged és Mórahalom szakrendelőiben és Szeged fekvőbeteg intézeteiben férhető hozzá. A községben gyógyszerár működik, mely gyakorlatilag minden igényt kielégít. Az ügyeleti rendszer jelentős átalakítása történt meg a 2000. évben. A szomszédos Mórahalmon, kb. 8 km-re található a legközelebbi mentőállomás, amely az éjszakai és hétfői Központi Orvosi Ügyeletnek is otthont ad. Az ügyeleti rendszer keretében az ellátás több résztvevő közreműködésével teljes egészében lefedett, mely a központi, a háziorvosi, a térségi háziorvosi ügyeletből áll.

- **központi ügyelet**
a községi önkormányzat és az OMSZ Csongrád Megyei Szervezetével kötött megállapodás útján a mentőszolgálat Mórahalmi Ügyeleti Központ látja el a járóbeteg orvosi ügyeletet.
- **háziorvosi ügyelet**
A községi önkormányzat és a helyi háziorvosok közötti megállapodás alapján a vállalkozó háziorvosok helyben közreműködnek az ügyeleti szolgálati rendszerben.
- **térségi háziorvosi ügyelet**
Mórahalom mentőállomáson, a térség és a helyi háziorvosok közreműködésével működik az ügyeleti rendszer.

Gyermekgyógyászat Jelenleg gyermekorvosi ellátást a vegyes praxisban dolgozó háziorvosok látják el. A jelenlegi OEP finanszírozás és demográfiai mutatók mellett a község önálló gyermekorvosi ellátást plusz finanszírozás bevonása nélkül nem tud biztosítani. A szakmai színvonal garanciáját konzultánsi rendszer biztosítja.

Jövőkép:

- **Egészségház létrehozása komplex orvosi , védőnői ellátás és gyógyszerári szolgáltatás nyújtására.**
- Szociális Szolgálatató Központ kialakítása.
- **Hospice szolgálat.** A lakosság öregedése indokoltá teszi olyan szolgálat létrehozását, ahol pszichológus, speciális nővér segíti a haldoklót és közvetlen hozzátartozóit az utolsó hetekben. Más településekkel együtt társulási formában, esetleg a csoportpaxishoz csatoltan valósítható meg gazdaságosan.
- **Otthonápolási szolgálat.** Létrehozása indokolt lenne a magasabb szintű otthoni gondozási/ápolási feladatok (kötözés, infúziós kezelés, stoma ellátása) végzésére képzett szakemberek bevonásával (stoma nővér, pszichiátriai ápoló, stb.). Más

településekkel együtt társulási formában, esetleg a csoportpaxishoz csatoltan valósítható meg gazdaságosan.

- Az elindult civilkezdeményezések támogatása fontos a szűrő-, gondozó- és megelőző ellátás magasabb színvonalon történő biztosításához. Úgymint Diabetesez Klub, Baby well Klub, Kismama klub, Mozgásszervi Rehabilitációs Klub. A Zákányszék Jövőjéért Alapítvány szervezésével megrendezésre kerülő Egészség hét támogatandó.

2.5. Oktatás, kultúra, szabadidő, sport

2.5.1. A kulturális, művelődési élet főbb vonásai

Zákányszéki Művelődési Ház és Könyvtár: A község lakosságának kulturális, művelődési igényeinek ellátása és szórakozási lehetőségeinek biztosítása többféle módon történik.

A Zákányszék Község Önkormányzata a közművelődési és közkönyvtári feladatok hatékony ellátását Zákányszéki Művelődési Ház és Könyvtár intézmény fenntartásával biztosítja.

A művelődési ház épületének felújítása 2010 évben az „Új Magyarország fejlesztési terv” keretében megtörtént. A tetőtér részleges beépítésével 120 m²-es új könyvtárhelyiség került kialakításra, az épület többi helyiségében is jelentős esztétikai változást eredményezett a beruházás.

A művelődési házban a hagyományos közművelődési tevékenység mellett komplex információs szolgáltató központ működik, melyben a községi könyvtár és a teleház is helyet kapott. A Csongrád Megyei Agrárkamara tanácsadója és a falugazdász is az épületben fogadja az ügyfeleket. Az intézményben kerülnek megtartásra a művészeti iskola néptánc- és moderntánc órái is.

Szabadidős művelődési tevékenység

A művelődési ház szervezi a település nagyobb kulturális rendezvényeit, a művészeti csoportok foglalkozásait, táncos, műsoros és ismeretterjesztő előadásokat. Helyet biztosít az intézmények és civil szervezetek rendezvényeinek, igény szerint a lebonyolításában is részt vállal. Hatékonyan közreműködik a kulturális értékek közvetítésében, azok elsajátításában és létrehozásában. A szabadidő hasznos eltöltését biztosítják az ún. kötetlen formák – aerobic, ping-pong. A klubmozgalom elsősorban az ifjúság körében népszerű (ifjúsági klub, angol nyelvi klub, sakk klub). A falu életében fontos szerepet töltenek be az **amatőr művészeti csoportok**: Parasztkórus, Nefelejcs Citerazeneke, Zabosfa Néptáncgyűttes. Működésükhöz a feltételeket továbbra is biztosítani kell.

A könyvtár esetében az új környezet, a nagyobb alapterület, a teleházzal és a művelődési házzal történő együttműködés sok lehetőséget rejt magában a közös munka terén. A tetőtéri adottságokat figyelembe vevő speciális bútorzat jól elszeparálja a különböző funkciókat, a könyvek témacsoportja szerint tagolja a teret. A „téli kert” egy olyan újdonság erejével ható természet közeli hely, ahova elhúzódhatnak a könyvtárhasználók és élhetnek a helyben olvasás lehetőségével. A gyerekek részére kialakított kis könyvkuckó az óvodások és az iskolások igényeit szolgálja, és jó szolgálatot tesz a csoportos könyvtári foglalkozások alkalmával. Fontosnak tartjuk, hogy minden olvasó megtalálja azt a helyet a könyvtári közegben, ahol a kikapcsolódás, ismeretszerzés mellett jól érzi magát, ahova jó betérni, ahol a „nyugalom szigete” várja.

Jövőkép

- A művelődési ház bővítésével megvalósult a képviselő-testület azon elképzelése, hogy a település központjában egy komplex kulturális információs szolgáltató központ jöjjön létre. Cél, hogy e három intézmény – *művelődési ház, könyvtár, teleház* – egymás munkáját segítve, kiegészítve biztosítsa a művelődéshez, a szabadidő hasznos eltöltéséhez és az információhoz jutás azonos lehetőségét Zákányszék lakosságának.
- Felnőttképzési programok szervezésével elérhető a jól képzett munkaerő biztosítása, mely előfeltétele a gazdasági fejlődésnek. A célzott képzés nagyobb lehetőségeket biztosít az egyéneknek, hogy megfelelő minőségű életet éljenek, ezáltal megerősítsék helyzetüket a munkaerőpiacon. A modern technika vívmányait a kultúra szolgálatába kell állítani, ezáltal is növelni a rendezvények és kulturális programok látogatóinak számát.
- Fontos feladat a művelődési ház **udvar-rekonstrukciójának** megvalósítása. Az elavult régi épületek elbontása, helyettük egy olyan raktárhelyiség építése, melyben minden kiszolgáló és tároló egység helyet kapna. A kerthelyiségben egy szabadtéri színpad felállításával lehetőség nyílna különböző rendezvények lebonyolítására.

2.5.2. Közoktatás intézményrendszere

A közoktatás nevelő, valamint nevelő-oktató intézményei:

1. Zákányszéki Manó-kert Óvoda (Petőfi Sándor u. 7.)
2. Zákányszéki Általános Iskola és Művészetoktatási Intézmény Általános Iskola (József Attila u. 36.)

2.5.2.1. Zákányszéki Manó-kert Óvoda (Petőfi u. 7.)

A nevelési intézmény négy gyermeksoporttal működik. Jelenleg 70 fő rendszeres látogatója van, de az évközbeli mozgással, - elköltözés, ideköltözés, 2010. szeptember 1 óta a **2,5 életév** betöltése miatt – változik. Az intézmény „**zöld óvodai**” szemlélettel nevel.

Épületünk és környezete ideális a gyermekek számára, folyamatosan törekszünk a gyermekek fejlődését szolgáló feltételek optimális biztosítására.

Jövőkép

- szeretnénk vonzóvá tenni az óvodai életet mind a szülők, mind a gyermekek részére a törvényi előírásoknak és a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően (pl. a jelenlegi sószoza **sóbarlanggá** bővítése)
- a szociális étkeztetést is biztosító új komplexum megépülése után is az **óvoda konyhájáról étkezhessenek a gyermekeink.**
- A szomszédos ingatlanok bevonása a kisgyermekes családok szolgálatába, **bölcsőde, zárt játszó-park kialakítása , saját pedagógiai szakszolgálat, korai fejlesztés lehetőségének biztosítása. (gyógypedagógusi, pszichológusi, logopédusi ellátás)**
- **védőnői, gyermekorvosi ellátás a szolgáltatás mellett.**
- **Tornaszoba kialakítása a komplexumban (gyerekeknek, szülőknek)**
- **futárszolgálat biztosítása (baba- taxi, mama-taxi)**
- Minden évszakban a lehető legtöbbet tartózkodunk a szabadban, ezzel a gyerekek **edzése** mellett a **környezettdatos magatartás** alapjainak lerakása.
- Energiahatékonyság növelése - **zöld energia**
 - Biztos kezdet gyermekház (óvodás kor előtt szülőstől fogadja)

2.5.2.2. Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

A községi önkormányzati alapítású és fenntartású nevelés-oktatási intézményben alaptevékenységként nappali rendszerű általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatás, napköziotthon és tanulószobai ellátás, gyermekékeztetés, **művészetoktatás** folyik.

1998-ban befejeződött tetőtéri rekonstrukció a településnek hosszútávra megoldotta az oktatás feltételeit. Az iskola alapterülete 2400 m² a földszinten 7, az emeleten 4, a tetőtérben 5 tanterem került kialakításra. Ez biztosítja a kis létszámú osztályokban való tanítást és a szaktantermi oktatást.

Szaktantermek: magyar-könyvtár, kémia-fizika, biológia-földrajz, zene, matematika, történelem-rajz, nyelvi, számítástechnika. Az osztályok jól felszereltek, esztétikusan berendezettek.

A termekhez tágas folyosó, zsebongó és vizesblokk tartozik. A tanulók az óráközi szünetekben a füves udvaron játszhatnak. Az intézményben kialakított ebédlő biztosítja a tanulók számára az étkezést.

A testnevelés órákat a közszolgáltatási feladaton működtetett Sportcsarnokban tartják. A szabadtéri órákra az udvaron található bitumenes pálya ad lehetőséget.

A tanulói létszám alakulása az elkövetkező években: 180-220 fő között várható.

Összességében az intézmény tárgyi-szakmai feltételei adottak, ütemezetten tervezni kell a kötelező **eszköz-felszerelés fejlesztést**.

1995-ben a művelődési házban alakult meg a művészetoktatási intézmény, amely 2004-től szervezetileg az általános iskolához tartozik. **2007-ben a művészeti iskola „kiváló minősítést” kapott.**

2009-ben elnyertük az ÖKOISKOLA CÍMET, a pedagógus teljesítményértékelés rendszerben „kiváló” besorolást kaptunk. Az országos kompetenciamérést tekintve az országos átlaghoz viszonyítva tanulóink teljesítménye átlag feletti.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma évről-évre emelkedik.

Jövőkép

- A mindennapos testedzés, az egészséges életmódra való nevelés fontos építőköve az úszás.
- **Az oktatás fontos eleme a népességmegtartó képességnek, amely szorosan kapcsolódik a település gazdaságához.**

2.5.3. Sport

Zákányszéken a lakosság sportolási feltételei jók. A futball-pálya, bitumenes kézilabdapálya, sportcsarnok, korszerű sportöltöző jelenleg megfelelő ellátást biztosít.

A **testnevelés és a sport** megszerettetése az óvodában kezdődik, ahol rendszeres testnevelés foglalkozásokat tartanak az óvónők. Az úszásoktatás helyben jelenleg nem biztosított, a térségben, a közeli Mórahalmon megépített és működtetett fedett uszodában a lehetősége adott.

Az iskolában a tanulók a tanórákon kívül járhatnak az iskolai sportkörbe: labdarúgásra, kézilabdára, asztaliteniszre, tornára és úszásra.

Az iskolai sportélet jónak mondható, a gyerekek kedvelik a foglalkozásokat. A tanulók szép eredményeket értek el a körzeti, megyei, diákolimpiai versenyeken. Az utóbbi években a mórahalmi körzetben a legjobb eredményeket a zákányszéki iskola sportköre érte el.

Sportcsarnok

Az 1992-be átadott NB II-es szintű minősítésű küzdőtérrel rendelkező önkormányzati fenntartású Sportcsarnokban jelenleg a délelőtti órákban az iskola, óvoda tartja a sport foglalkozásait, délutánonként a szakkörök, esténként a felnőttek veszik birtokba a létesítményt. A sportlétesítmény otthont ad nagyobb rendezvényeknek, táboroknak.

Zákányszéken a **legnépszerűbb sportág a labdarúgás**, mely nagy hagyományokra tekint vissza. 1997/98.-ban a Megyei I. osztályban bajnokságot nyert a falu csapata.

A nőknél a kézilabda volt a népszerű sportág, NB II. szintig jutottak el. Sajnos utánpótlás-nevelés hiányában megszűnt a csapat.

A **Zákányszéki Szabadidő és Ifjúsági Tömegsport Egyesület** jó sportolási lehetőséget biztosít a fiatalok számára. Rendszeres foglalkozásokat tartanak az általános iskolából kikerült gyermekek számára. **A tervek között szerepel, hogy a leányok a megyei kézilabda és asztalitenisz bajnokságban vegyenek részt.**

Jövőkép

- **Meg kell vizsgálni egy tanuszoda építésének lehetőségét, valamint a football-pálya környékének rendezését, további labda-pályák (kosár-, tenisz-, röp-, stb.) kialakítását, illetve – igény esetén – egy termálstrand létesítésének feltételeit.**
- Meg kell vizsgálni egy esetleges **szabadidő-központ, lovaspálya** kialakításának lehetőségét a sportpályához közeli területen.
- **Legfőbb feladat a mozgás, a sport, az egészséges életmód megszerettetése.**

2.6. Kommunális ellátás

Közterület tisztántartás

A községi önkormányzat a községgazdálkodási feladatkörében gondoskodik a közterületek rendszeres tisztántartásáról, a parkfenntartásról. A lakóingatlanok előtti területek tisztántartása az ingatlan tulajdonos, használó kötelezettségét képezi, mely kötelezettségnek a jövőben következetesebben kell érvényt szerezni.

Zákányszéken a települési szilárd hulladék begyűjtését – külterületen is – az Önkormányzat közzolgáltatás keretében biztosítja. A közzolgáltatást a Szegedi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. látja el, amely a településen található hulladékudvart is üzemelteti.

A község területén több illegális hulladéklerakó található. A településen található illegális hulladéklerakókat a környezetveszélyeztetés megszüntetése érdekében minél előbb fel kell számolni..

Jövőkép

- **A közterületek tisztántartása, esztétikai minőségének emelése.**
- **A szelektíven begyűjtött hulladékok arányának növelése és az elszállítandó hulladékok fajtájától és mennyiségétől függő tarifarendszer kidolgozása amennyiben a jogszabályi háttér erre lehetőséget biztosít.**

3. ZÁKÁNYSZÉK MŰSZAKI JELLEMZŐI

3.1. Településszerkezet, területfelhasználás

Községünk a Duna-Tisza közti homokhátság keleti határánál helyezkedik el. Közigazgatási területe 6.610 hektár, melyből 396 ha belterületi fekvésű.

A teljes közigazgatási terület nagysága távlatban sem változik, a **belterület bővítését** azonban az igényeknek megfelelő mértékben, fokozatosan biztosítani kell.

A településszerkezeti adottságokon lényegi módosítás nem szükséges, a község belterülete továbbra is a közigazgatási terület hozzávetőleges súlypontjában, az országos főutaktól nem érintve helyezkedik el.

Zákányszék jellemzően egy-központú település, ezért mind a hagyományokra, mind a várható lakosságra tekintettel indokolt, hogy a **közüintézmények** döntően továbbra is a jelenlegi **közüintézményekben**, vagy ahhoz közvetlenül kapcsolódó területeken működjenek.

A Lengyel tér két oldalán fekvő beépítetlen, vagy átépítést igénylő vegyes felhasználású területek távlati beépítésére egységes építészeti koncepción nyugvó beépítési javaslatot kell készíteni, így meghatározva a szükséges térfalakat, átjárókat, épülettömegeket, melyek egy hangsúlyos, pezsgő településközpont alapjait vetik meg.

A funkcióbővítő rehabilitáció elősegíti a település kistérségi ill. regionális szerepének növelését, egyúttal csökkenti – a szolgáltatás hiánya ill. az egysíkú gazdaság okozta – függést a szomszédos településektől. A **közüintézményi élet** másik hangsúlyos **színtere** a felújítandó sport- és szabadidőpark területe, az iskolával és az időszakosan működő vásártérrel. A kikapcsolódást, sportolási és pihenési lehetőséget nyújtó területet a Petőfi Sándor utca közüintézményi funkciókkal ellátott tengelye köti össze a településközponttal.

A fejlesztések megvalósulása mozgásba lendíti a környék ingatlanpiacát.

A település északkeleti szélén kijelölt lakóterületek magánkezdemenyvezésű ingatlanfejlesztése csak redukált mértékben várható, ezért a lakóterületi fejlesztés irányát a település nyugati felén, Mórahalom irányában érdemes kijelölni. A Tömörkény utcával párhuzamosan, az Erdei és a Kiskert utca folytatásaként kell kijelölni építési telkeket, melyet távlatban a **zártkerti rész belterületbe vonása** követhet. Az új lakóterületek kialakítása mellett a meglévő foghíjtelkek beépítését és a belterületi kihasználatlan, nagyméretű telkek megosztását is elő kell segíteni.

A település másik oldalán, az ÉK-K-i részen kijelölt gazdasági területek továbbra is megfelelő helyszínt biztosíthatnak a betelepülő vállalkozások számára, kellő távolságban a központtól és az új lakóterületektől.

A közterületek rendbetétele kapcsán először a Petőfi Sándor és Dózsa György utca korszerűsítését célszerű elvégezni, melyek a település két fő tengelyét képezik.

A **kületerületen** korlátozni kell az erdőtelepítést a zöldség-, gyümölcs-, és szőlőtermesztésre legalkalmasabb területeken, melyek nagyrészt az É-ÉNY-i magasabban fekvő vidékeken jellemzőek, de elszórtan megtalálhatók a déli részeken is. A mélyfekvésű semlyékek felhasználását a természetvédelmi érdek mentén kell kezelni a rendezési tervben.

Jövőkép:

Rendezett, kompakt belterület, megújuló központtal

3.2. Közlekedés, hírközlés

3.2.1. Közlekedés

A község közlekedési gerincét az 5431. sz. Domaszék-Ruzsa és az 5432. sz. Bordány-Mórahalom összekötő utak alkotják. Tervezési osztályba sorolásuk külterületen K.V.A. összekötő út, koronaszélességük 9,5-11,0m, burkolatszélességük 7,0-7,5 m. Belterületi osztályba sorolásuk B.V.B. gyűjtőút, burkolatszélessége 6,5m. A lakóutcák B.VI.A. tervezési osztályba tartoznak, melyek szélesítésére csak jelentős műszaki indok esetén kerülhet sor.

A tervezett M9 autópálya nyomvonala Csongrád Megye Területrendezési Tervében (2006.) Zákányszék igazgatási területének É-i határa mentén halad, az Országos Területrendezési Tervben (2008.) viszont településünk ÉK-i részén lép be a területünkre és Mórahalom felé irányt váltva D-ről kerüli meg a belterületünket, majd a Vágónál éri el újból az igazgatási határt. Előbbi megoldás nem vágja szét a települést részekre, viszont értékes gyepeinket szabdalja, a D-i megoldás pedig a belterületet elszakítja a mórahalmi határrészről.

Jövőkép:

- A település **közlekedési koncepciójának** kidolgozása az M9 autópályához való kapcsolat tisztázásával illetve lehetőség szerinti kedvező alakításával.
- Gyalogátkelő-helyek létesítése, helyi közúti közlekedési rend szabályozása, **átmenő forgalom lassítása**.
- A községközpontban már meglévő intézményekhez szükséges **gépjármű várakozóhelyek** a csatlakozó közterületeken is elhelyezhetők, a továbbiakban azonban – a lakásokkal azonosan – a szükséges gépkocsik elhelyezését saját telken belül kell biztosítani.
- Helyi jelentőségű fejlesztés a **mezőgazdasági feltárási utak kiépítése**, melyek közül elsőként megvalósítandó a Domaszék felé kiegészülő burkolt kapcsolat az igazgatási terület keleti határán és a Mórahalom – Ruzsa összeköttetést belterületünk érintése nélkül lebonyolító DNY-i átkötés meglévő dűlőutak burkolásával.
- **Kerékpárutak kialakítása** elsősorban a már meglévő kerékpározható utak mentén (Zákányszék-Mórahalom, Domaszék-Zákányszék Bordány-Zákányszék) mely közlekedésbiztonsági szempontból és a turizmus szempontjából is fontos beruházás lenne.
- A Csongrád Megyei Területrendezési Terv tartalmazza a Bordány – Zákányszék – Mórahalom közötti, a közúttal párhuzamos **térségi jelentőségű kerékpárút** nyomvonalát, melynek helyigénye biztosítandó.

3.2.2. Hírközlés

Helyi sajtó

A helyi nyilvánosság fóruma az időszaki lap helyi információkkal látja el a helyi közösséget. A településen a községi önkormányzat a kiadásában rendszeres időközönként megjelenő Zákányszéki **Kis Újságon** keresztül tájékoztatja a lakosságot a helyben történt közéleti eseményekről, intézkedésekről.

Távbeszélő ellátás

A település vezetékes távbeszélő ellátását az Invitel szolgáltatja. A telefonközpont az igényeket 100%-ban biztosítani tudja, felmerülő igény esetén bővíthető, bár a tendenciák a vonalas telefonállomások csökkenését mutatják.

Zákányszékre kiépült a Mórahalmi Kistérségi optikai kábelrendszer, amely három optikai végponttal rendelkezik. A egyik végpont a víztoronynál van kialakítva. Erről a pontról, a víztornyon elhelyezett rádiófrekvencián kisugárzott telefon és Internet kapcsolat épült a

település teljes területére. Az intézmények és a lakosság telefon és Internet igénye ezzel a rendszerrel is kiszolgálható.

A Kistérségi optikai rendszer másik optikai végpontja a Polgármesteri Hivatalban van felszerelve kielégítve ezzel a hivatal telefon és Internet igényeit.

Kábeltelevíziós hálózat

Zákányszéken a KTV igények kiszolgálását az M-Telekom biztosítja. A Móraalmi Kistérségi optikai kábel harmadik végpontja a buszmegállónál került elhelyezésre. Ettől a ponttól a DÉMÁSZ oszlopsorán haladó léghábeles koax kábelrendszer került kiépítésre. A KTV rendszer a település teljes területét lefedi.

Mikrohullámú rendszer:

Zákányszék területét mikrohullámú összeköttetés tilalmi zónája nem érinti, újabb nyomvonal-fejlesztés nem várható.

Teleház

A 90-es évek elején indult teleház mozgalom alapvető célja a továbbiakban is változatlanul: a helyi közösségek elzártságának megszüntetése, információhiány oldása, fejlett kommunikációs – információs eszközök, egyéb szolgáltatások egyetlen helyen elérhetővé tétele. Továbbfejlesztésként üzleti, személyi, közösségi szolgáltatások nyújtása.

Jövőkép

- **Intelligens kistérség**

A homokháti kistérség célul tűzte ki az „**intelligens kistérség**” megteremtését, mely a város és vonzáskörzet településeiben élő emberek tájékozottságának, tudásának, szaktudásának növelését, megújítását, valamint az információáramlás feltételeinek megteremtését, az információhoz jutás lehetőségeinek javítását célozza meg.

Az informatika és a telekommunikációs infrastruktúra fejlesztése az önkormányzati **igazgatási és közszolgáltatási** (intézményi) szférában. Lakossági tájékoztatás megújítását célzó informatikai rendszerek kialakítása. Az informatika jelentőségét fokozza, hogy a tanyáknak is reális esélyt ad a felzárkózásra, kapcsolataikat, elérhetőségüket lényegesen javíthatja.

3.3. Energiagazdálkodás

3.3.1. Geotermál energia

A Kőolajkutató Vállalat információi szerint a Bordány–1 jelű kút – a szükséges vízjogi, környezetvédelmi és egyéb szempontokat figyelembe vevő szakvélemény alapján – 90 C° körüli termálvíz termelésre alkalmassá tehető.

Jövőkép:

Cél: A geotermikus energia kiaknázása (intézmények hő , illetve villamos energiával való ellátása stb.)

3.3.2. Gázenergia

A községben a gázelosztó hálózat kiépítése megtörtént. A belterületen az ellátottságot a lakosok anyagi helyzete, igénye határozza meg. A tanyai lakosság helyzete rosszabb, mert a meglévő hálózathoz való bekapcsolási költség rendkívül magas.

Jövőkép:

- **Cél a tervezett új lakóterületek gázenergiával való ellátása.**

3.3.3. Elektromos energiaellátás

Nagyfeszültségű (120 - 400 kV) hálózat:

A település északi szélén halad keresztül a Paks – Szeged 400 kV-os légvezeték, és vele párhuzamosan épült a Szeged – Kiskunhalas 120 kV-os légvezeték.

Az EDF DÉMÁSZ hálózat Elosztó kft. távlati tervében szerepel a Szeged- Baja 120 kV-os légvezeték megépítése is, amely szintén a település északi részét fogja érinteni.

Középfeszültségű (20 kV) hálózat:

Zákányszék területének nagy részén az elektromos energiaellátást a Szeged – Kiskundorozsma 120/20 kV-os alállomásból induló Zákányszéki 20 kV-os légvezetékre csatlakozó 20/0,4 kV-os transzformátorállomások biztosítják. A település déli külső területeinek energiaellátását a Mórahalom – Zákányszék közötti 20 kV-os légvezeték szolgáltatja.

Zákányszék területén új 20 kV-os légvezetékes hálózat fejlesztés nem várható.

Jövőkép:

- **A fejlesztések energiaigényéhez igazodóan, a meglévő légvezetésekről leágazó középfeszültségű légvezetékes hálózatok építése szükséges.**

Transzformátorállomás:

A külterületen és a belterületen is 20/0,4 kV-os oszlop transzformátor-állomások szolgáltatják a villamos energiát.

Jövőkép:

- **A település külső területein továbbra is a 20 kV-os légvezetékes hálózatra csatlakozó, maximum 160 kVA teljesítményű oszlop -transzformátorállomások építendőek.**

A település belterületén megmarad a 20 kV-os légvezeték rendszer és az erre csatlakozó oszlop transzformátorállomások. Az új építésű transzformátorállomások indokolt esetben, maximum 160 kVA teljesítményig oszlop állomások is lehetnek, vagy BHTR betonházas típusúak (250 kVA-tól 1.000 kVA teljesítményig). A betonházas transzformátorállomásokhoz a leágazó légvezeték végpontján kábeles csatlakozást kell kiépíteni.

Kisfeszültségű hálózat:

A külterületi szakaszokon a 0,4 kV-os hálózat légvezetékes illetve légkábeles, és az új építésű hálózatok is betonoszlopos légkábeles rendszerűek.

Belterületen a meglévő kisfeszültségű hálózat többségében légvezetékes. Kis hányada légkábeles kialakítású. A település területén a légvezetékes hálózatok megmaradnak, illetve légkábeles hálózatra épülnek át.

Jövőkép:

- **Az új beépítésű területeken kizárólag földkábeles kisfeszültségű hálózat építését szabad megengedni.**

Közvilágítás:

Zákányszék belterületén a közvilágítás korszerűsítése megtörtént. Az alkalmazott lámpatestek nátriumlámpás illetve kompakt fénycsőes kivitelűek.

Jövőkép:

- **A fejlesztési területeken a kisfeszültségű hálózattal összhangban földkábeles kandeláberes közvilágítás létesítését kell szorgalmazni.**

3.3.4. Egyéb energiaforrások és igények

A lakások jelentős részében többféle tüzelési mód található, rugalmasabban tudnak alkalmazkodni a mindenkori legolcsóbb, legköltségtakarékosabb tüzelési igényekhez. Ez várhatóan a jövőben is megmarad.

Jövőkép:

- **Fel kell tárni a megújuló energia-forrásokat és felhasználási lehetőségeket, így például a mező- és erdőgazdasági nyesedékek szervezett helyi hasznosítását.**

3.4. Vízgazdálkodás

3.4.1. Ivóvízellátás

Zákányszék Község vízellátásának alapját, vízbázisát 3 db mélyfúrású kút biztosítja. Mindhárom kút vize II. osztályú vízminőségi kategóriába tartozik. Az arzén, ammónium, vas, mangán és a metán gáz tartalma miatt a 201/2001 (X.25.) Korm. rendelet előírásai szerint határérték felett vannak.

A település kútjainak vize vízminőségi szempontból a jelenlegi határértékeknek nem felel meg. A településen is elindult a víztisztítási program, amely szerint új víztisztítási technológiával határérték alatti minőségűre fogják tisztítani a vizet.

Az elfogadható megoldás várhatóan a vas-, arzén és az ammónium mentesítési technológia lesz előszűréssel és részarámú RO (fordított ozmózis) tisztítással.

A település vízellátó rendszerének a vízminőségi problémák mellett alapvető hiányossága, hogy a II. és a III. sz.-ú kutak műszaki állapota leromlott, így az ellátás biztonsága nem szavatolható, míg az I. sz. kútból kitermelhető vízhozam nagyon kicsi (200 l/min).

A települési önkormányzat tulajdonában lévő **víziközművek üzemeltetése** a Mórahalom székhellyel létesített **intézményirányító társulási** együttműködés keretében, a résztvevő önkormányzatok által alapított költségvetési szerv útján történik.

Jövőkép:

- A megoldás **új vízbázis, új kút létrehozása a lehető legkisebb arzén tartalmú vízrétegre tervezve** és kiépítve vagy a jelenlegi kút arzénmentesítése.
- A meglévő hálózat alkalmas az adott ellennyomó rendszer szerinti vízelosztásra az igények biztosításával. Jelenleg nincs a vízműnél víztisztítás, az ivóvíztisztító program szerint a vízmű telep lesz a tisztítási technológia helye. A régi elavult vízvezetékek cseréje a víztisztítással egy időben indokolt a tisztított víz minőségének és mennyiségének megőrzése, valamint a nyomásvesztések csökkentése érdekében.

3.4.2. Szennyvízelvezetés-, tisztítás

A tervezett szennyvíztisztító telep a Mórahalmi-Zákányszéki közös biológiai SBR rendszerű szennyvíztelep, korszerű tisztítási technológiával.

A két település közös szennyvíztelep kialakítása miatt a fajlagosan is gazdaságos kialakítás fog létrejönni.

A tervezett szennyvízcsatorna kialakítása klasszikus gravitációs szennyvízcsatorna és egyedi GULLIVER típusú pneumatikus szennyvízátemelő szennyvíztávvezetékekkel. A szennyvíztávvezeték a pneumatikus rendszernek köszönhetően szennyvíz előtisztító

reaktorként működik viszonylag magas oldott oxigén tartalom biztosítása mellett, szennyvízzel érintkező mozgó alkatrészek nélkül.

3.4.3. Csapadékvíz és belvíz elvezetés

A településen két főgyűjtő található, az egyik ÉK-i irányba, a másik K-i irányba vezeti le a csapadék- és belvizeket. A település levezető főcsatornája a - Ruzsai út mellett húzódó Domaszéki főcsatorna.

Jövőkép:

- **A területre jellemző szélsőséges hidrológiai viszonyok miatt további utcákban is vízlevezető csatornákat kell kiépíteni nagy mennyiségű záporcsapadékok elvezetésére.**

Déli részen a gyors vízkárelhárítás célját szolgáló csatornák közül a Tavasz utcától a Kossuth utcáig kiásott csatorna övcsatornaként is üzemel, mert felfogja a magasabb területrészekről érkező vizeket. Befogadója a Jámborka csatorna lesz. Másik fontos csatorna az Ótemető utcán lévő gyűjtőcsatorna. Ehhez kapcsolódnak a Szegfű és a Nyár utcai csatornák. Befogadó a Kossuth utcai meglévő csatorna lesz. Északi részen az Arany János utcán kialakított gyűjtőcsatornához csatlakoznak a Tömörkény utcai és Petőfi utcai mellécsatornák. Befogadó a belterületi csatorna lesz.

Az egyes csatornák viszonylag kis vízgyűjtő területről vezetik le a vizet, ezért a kedvező esésviszonyok miatt a minimál szelvények (40 cm fenék, 40 cm mélység)1:1 rézsűvel . A fenék lejtése 0.05-0,7% (változó). A talaj homokos, ezért a csatornák fenék szinten burkoltak.

A csapadékvizekkel való gazdálkodás különösen az aszályos időszakokban fontos vízgazdálkodási feladatot jelent a térségben élő és gazdálkodó lakosság számára. A mezőgazdaságot sújtó aszály e térséget sem kerülte el. A halmozódó csapadékhiány következtében jelentősen lecsökkentek a legfelső rétegekben elhelyezkedő talajvízkészletek is, ami tovább rontja a növénykultúrák életfeltételeit, a terméseredményeket. A vízgyűjtőre hulló csapadék jelentős hányada lefolyik a területről, nem hasznosítja a növényzet a vegetáció során, gyakorlatilag a csapadékvizek lefolyásra kerülő hányada elvész a terület számára.

Jövőkép:

- **A cél tehát az, hogy a lehullott – és a csatornahálózatba bekerült – csapadékvizeket visszatartsák a területen.** Vonatkozik ez természetesen a hóolvadásból származó tavaszi vízlevonulásokra is. A lefolyásra kerülő vizek visszatartása belterületen a csatornamedrekben, külterületen a csatornamedrekben és a tározókban lehetséges. Az aszályos időszakok miatt viszont fontos tehát, hogy minél több vizet tartsanak meg a talajvízszint növelésére és a növényi kultúrák fejlesztése érdekében. A részben vagy teljesen vízvisszatartó vízrendezési megoldások kapnak prioritást. Így a szikkasztó árkok, a nyíltszelvényű fenékburkolattal ellátott csatornák és a nyíltszelvényű hézagos fenékburkolattal ellátott csatornák kialakítása javasolt.

A homokháti kistérség kiszámítható és fenntartható fejlődése szempontjából elengedhetetlen, hogy a felszíni vízkészletek megtartásán túlmutatóan a hozzáférhető folyami vízkészletekre alapozva további hasznosítható vízkészletek kerüljenek a célterületre.

A többlet vízkészlet egyrészt a lakosok megélhetési feltételeinek, másrészt a térség vizes élőhelyi ökoszisztémák életfeltételeinek javulását fogja eredményezni. A tervezett beavatkozás a Tisza folyó hasznosítható vízkészletére alapozva tervezi megoldani a Homokháti kistérség felszíni vízpótlását.

Jelenleg vízhiány csökkentésére egyrészt a felszíni vízkészletek megőrzésére való törekvések biztosítanak lehetőséget, azonban ezen vízkészletek a mezőgazdasági termelés számára nem kellő tartóssággal fordulnak elő a célterületen.

Jövőkép:

- Az I. ütem, az Algyői-főcsatorna és a Domaszéki-főcsatorna közötti csatornaszakasz mederkostrása.
- A II. ütem a tervezett Lódri nyomásközpont szivattyútelep és a Széksósi-főcsatorna közötti csővezeték kiépítése. Ebben az ütemben kiépített csővezeték fogja érinteni a Zákányszék külterület DK-i részét, ésszerű lehet közvetlen mellette belvíztározót építeni.

A kiépített csatornarendszer karbantartásáról és tisztításáról folyamatosan gondoskodni kell.

3.5. Hulladékgazdálkodás

Zákányszék területén nem veszélyes és veszélyes hulladékok is keletkeznek. A keletkező hulladékok döntő része a lakosságnál és az intézményeknél keletkező települési szilárd hulladék. A gazdasági társaságoknál keletkező hulladékok mennyisége nem jelentős.

A települési szilárdhulladék és folyékony hulladék begyűjtési közszolgáltatást Zákányszéken a Szegedi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. végzi, amely a településen található hulladékudvar is üzemelteti.

Zákányszék csatlakozott a Szegedi Regionális Hulladékgazdálkodási Program ISPA Konzorciumhoz. A települési szilárd hulladék a Szegedi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. Szegedi Regionális Hulladéklerakójára kerül beszállításra. Az elmúlt években a program keretében megvalósult a településen a korszerű hulladékudvar.

2002-ben a települési szilárdhulladék lerakót be kellett zárni mert nem felelt meg a hatályos környezetvédelmi előírásoknak. Rekultivációja még nem történt meg. A bezárt lerakó szakszerű rekultivációját és utógondozását meg kell oldani.

Zákányszék, az ISPA Konzorcium tagönkormányzatok által aláírt dokumentumok alapján a 2008. március 6.-án megalakult **Dél-Alföldi Térségi Hulladékgazdálkodási Társulás** (továbbiakban: Társulás) tagja lett.

A Társulás célja: A tagönkormányzatok részére EU-s színvonalú hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszer biztosítása.

A Társulás feladatai: Hulladékgazdálkodási problémák megoldása, hulladéklerakók rekultivációja

A **Társulás** tagönkormányzatai együttesen pályáztak a Környezet és Energia Operatív Program részeként a települési szilárdhulladék-lerakókat érintő térségi szintű rekultivációs programra

A Társulás a pályázati pénzből fogja elvégeztetni a zákányszéki bezárt hulladéklerakó rekultivációját is. A társulás honlapja szerint a teljes projekt várható befejezése 2012. december 31.

A hulladékok minél nagyobb arányú szelektív gyűjtést kell elérni. Ennek érdekében a lakosság körében tudatosítani kell a hulladékok szelektív gyűjtésének és minél nagyobb arányú hasznosításának szükségességét és előnyeit. A környezettudatos szemlélet hirdetésén túl tarifális eszközökkel is elő lehet segíteni a szelektív hulladékgyűjtés arányának növelését amennyiben a jogszabályi háttér ezt lehetővé teszi. .

A hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésénél – gyűjtés, szállítás, elhelyezés – alapvetően a környezetszennyezést kizáró módot kell tekinteni. Különös gondot kell fordítani, a hulladékok képződésének megelőzése ill. a hulladékok hasznosítására.

Jövőkép

Távlatban a 2.6. fejezetben foglaltakon túl a következőket kell biztosítani:

- **A bezárt hulladéklerakó szakszerű és jogszerű rekultivációja.**
- **A község területén található számos illegális hulladéklerakó mielőbbi felszámolása.**

3.5.2. Települési folyékony hulladék

A településen jelenleg, kiépített közcsonatorna hálózat nincs. A szennyvizek elhelyezése jelenleg egyedi megoldásokkal, döntően szikkasztó rendszerű műtárgyakkal van megoldva. A települési folyékony hulladék begyűjtését mint közszolgáltatást Zákányszéken a Szegedi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. ill. megbízott alvállalkozói végzik.

Az önkormányzat intézményei közül az Óvoda, a Sportcsarnok és az Általános Iskola szennyvizének elhelyezése is szennyvízszikkasztással történik. A szikkasztó 1999-ben készült el a Csongrád Megyei Területfejlesztési Tanács támogatásával.

Jövőkép

- **A tervezett Mórahalmi-Zákányszéki közös biológiai SBR rendszerű szennyvíztelep megvalósítása és a település teljes körű csatornázása.**

4. A TELEPÜLÉS ÖKOLÓGIAI KÖRNYEZETE

4.1. A természeti és az épített környezet jellemzői

4.1.1. Táji-természeti környezet

A község területe a Duna-Tisza közti homokhátság DK-i oldalán helyezkedik el. Magán hordozza a homokhátság jellemzőit szelídebb formában. Az ÉNy – DK irányú háta és völgyek szintkülönbsége 2-3 m. Tengerszint feletti magassága 85-90 m Bf.

A Zákányi-medence talán a legnagyobb viszonylag érintetlen homokvonulat Csongrád megyében. Észak-nyugaton a deflációs mélyedésrendszer az Üllés alatti Kossuth dűlőtől a dorozsmai Sziksós-tóig tart. Jelentős része esik a község területére a Zákányi-medencének.

A homokhátság közötti völgyekben időszakosan vízzel borított területek – “semlyékek” – helyezkednek el. A kilúgozódások miatt ezek helyén szikes legelők alakultak ki.

A község területeinek nagy része mezőgazdasági művelés alatt áll, a megmaradt rétek, legelők területe is folyamatosan csökken, főként a szántóföldi igénybevétel miatt.

A semlyékesek és az egykori szikes tavak vadvizeit a már 1919. előtt megépült Domaszéki – főcsatorna vezeti le. A csatorna kis szikes medencéken halad keresztül, melyeket szántóföldek izolálnak. A csatorna környezete Csongrád megye legtöbb növényritkaságával rendelkezik (mocsári kosbor, hússzínű ujjas kosbor, poloskaszagú kosbor, szibériai nőszirm, kornistárnics, fehér zászpa, stb.)

A szikes medence mélyebb részein – un. Lódri-tó (mocsár) – tavasszal megmarad a víz, s ilyenkor vonuló madarak csapatai lepik el a környéket. A nyár végéig vizenyős szikes számos védett madár számára biztosít táplálékot (bíbic, piros lábú cankó, barna rétihéja, vörös vércse, stb.). Kételtűek, hullók, védett ízeltlábúak is élnek a területen.

Jövőkép

Országos védettség szorgalmazása és helyi védettség elrendelése az értékes gyepék megőrzésére.

Természetvédelem kitörési irányai

- A település természeti értékeinek teljes körű felmérése.
- Természeti területek védetté nyilvánításának kezdeményezése (helyi védelem, ex lege védelem).
- Belterületi és külterületi fák, fasorok, facsoportok állapotának felmérése, védett természeti emlékként történő védetté nyilvánítások kezdeményezése.
- A természeti értékek bemutatása, tanösvények, bemutató táblák, stb. kialakításával.
- Környezeti nevelés. A helyi iskolásokkal meg kell ismertetni a falu természeti értékeit.
- A természetvédelem társadalmi elismerésének növelése.
- A természetvédelmi oltalom alatt nem álló élőhelyek megőrzése.
- Inváziós növényfajok irtása.

Tájvédelem, tájhasználat kitörési irányok

- A település egyedi tájérték-kataszterének elkészítése (a KNPI feladata).
- A jelenlegi tájhasználat (elsősorban a természeti tájak esetében) megőrzése.
- A tanyás térség fenntartható fejlesztése, a hagyományos tanyák fennmaradásának elősegítése.
- Felhagyott agrárterületek renaturalizációja.
- Rendeletalkotás a védendő épületek (belterületen és külterületen egyaránt) megőrzése érdekében.
- A tájra jellemző szín- és anyaghasználat előtérbe helyezése.
- Az őshonos fásszárúak telepítésének előnybe részesítése.
- Magas építmények (antennák, tornyok, szélerőmű) telepítésének korlátozása.

Általános környezetvédelem keretében érvényesítendő természetvédelmi szempontok

- Rendeletalkotás az önkormányzati környezetvédelmi alapról, amelyben természetvédelmi alapot is el kell különíteni, amit természetvédelmi célokra kell fordítani.
- Záportározók kialakításának és az ökológiai célú vízmegőrzésnek az összehangolása.
- Zöld napok megünneplése.
- Civil szervezetekkel való együttműködés.

4.1.2. Zöldfelületi rendszer

Egy település zöldfelületi rendszere több elemből áll, és sokrétű feladatot kell betöltenie. A belterület zöldfelületi elemei: utcafásorok, út menti zöldsávok, közparkok, intézményterületek zöldfelületei mellett a lakókertek kialakítása és mennyisége is jelentősen meghatározza egy település arculatát. A külterületi erdők, tanyák, az ide vezető utak fásítása szintén e rendszer elemeit alkotják.

Jövőkép:

Belterület:

- Közparkok rekonstrukciója kertépítészeti terv alapján
- Utcafásorok kialakítása kertészeti terv alapján (közmű és termőhelyi adottságok figyelembe vétele)
- Játszóterek, felújítása, bővítése kialakítása

- Intézményterületek fásítása
- Temető előfásítása
- Védendő növény(ek) kijelölése

Külterület:

- Dűlőutak fásítása
- Ésszerű erdősítés

4.1.4. Az épített környezet alakulása

Zákányszék települési léptékkel mérve igen fiatal, így nem rendelkezik jellegzetes, hagyományos községképi értékekkel. A környező alföldi tájjal harmonikus egységet képező tanyavilág figyelmet érdemel.

Jövőkép

- **Községközpont építészeti értékteremtése, tanyás táj értékeinek felismerése, fenntartása**
- a helyi értékek számbavétele, és a szükséges védelem biztosítása. A tanyaépületek táji értéként regisztrálandók. Leromlott állapotuk miatt mielőbbi védelmi beavatkozást igényelnek.
- A községközpontot igazi közösségi aktivitási helyszínné kell formálni, olyan helyi léptékhez igazodó építészeti érték megteremtésével, ami közösségformáló erőteret képez.

4.2. Egyéb környezeti adottságok

4.2.1. Levegőminőségi adatok

A településen sem RIV sem pedig PHARE hálózati mérőállomás nem működik. A település levegőminősége a módosított 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet alapján a 10. zóna besorolásba tartozik, amely az egyes légszennyező anyagok koncentrációját az alábbi mérőszámokkal jellemzi:

SO ₂	F ⇒ 50 µg/m ³ alatt;	NO ₂	F ⇒ 26 µg/m ³ alatt;
CO	F ⇒ 2500 µg/m ³ alatt;	Szilárd (PM ₁₀)	E ⇒ 10 – 14 µg/m ³ ;

A település levegője gyakorlatilag minden légszennyező anyagra nézve még terhelhető.

A levegő szennyezettségét döntően a hőtermelésből és a közlekedésből adódó emissziók határozzák meg. A deflációs külterület miatt számottevő hatással van a levegő minőségére a külterületről transzmisszió útján bekerülő por is.

Az ipari eredetű légszennyezőanyag kibocsátás a település területén gyakorlatilag nincs.

A hőtermelésből származó fő légszennyező anyagok a nitrogén-oxidok és a szénmonoxid.

A levegő minőségét pozitívan befolyásolja hogy a településen hőtermelésre primer energiahordozóként jelentős hányadban földgázt használnak. A földgáz árának emelkedésével a szilárd tüzelőanyagok részarányának a növekedésével lehet számolni ami levegővédelmi szempontból kedvezőtlen.

A falusias környezetre jellemző állattartási tevékenység ha azt nem kellő gondossággal végzik, különösen a nyári időszakban, zavaró bűzhatást okozhat.

A belterületen történő állattartás szabályait Zákányszéken önkormányzati rendelet szabályozza.

A területen a pollen „szennyezettség”, csökkentése érdekében a parlagfű mentesítést ill. a gyomok irtását következetesen végre kell hajtani.

Jövőkép

- **A település biológiai aktivitás értékének növelése.**
- **A deflációs porterhelés minimalizálása érdekében az erdő és védőfasorok telepítése**

4.2.2. Felszín alatti víz, földtani közeg

A település jelenleg kiépített csatornahálózat nincs. A település belterületén a kiépítésre kerülő csatornahálózatra való csatlakozásokkal a szennyvizek közvetlen bevezetése a földtani közegbe és a talajvíz közvetlen terhelése is megszüntethető. Továbbra is gondot fog jelenteni a külterületi ingatlanok szennyvízelhelyezése melynél a 174/2003. (X. 28.) Korm. rendelet által meghatározott egyedi szennyvízkezelési eszközöket kell alkalmazni.

A 174/2003. (X. 28.) Korm. rendelet által meghatározott egyedi szennyvízkezelési eszközök

- az egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmény
- az egyedi szennyvíztisztító kisberendezés
- az egyedi zárt szennyvíztároló létesítmény

melyeket a közcsonnával gazdaságosan el nem látható területeken lehet, illetve kell megvalósítani.

A felszín alatti vízbe ill. a földtani közegbe közvetve ill. közvetlenül bevezetett előtisztított szennyezett vizek nem okozhatják a felszín alatti víz ill. a földtani közeg hatályos jogszabályban ill. hatósági határozatban előírt szennyezettség határértékének túllépését.

Zákányszék területét a felszín alatti vizek védelme szempontjából a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet az "érzékeny" területek közé sorolja.

Zákányszék területét a 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet nem sorolja a nitrát érzékeny területek közé.

A földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezettségi határértékek tekintetében a 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendeletben rögzítettek értékek az irányadók.

Jövőkép

- **A tervezett csatornázás megvalósítása.**

4.2.4. Zaj, rezgés

Zaj típusai:

- Üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj,
- Építési kivitelezési tevékenységtől származó zaj,
- Közlekedéstől származó zaj,
- Épületek zajtól védendő helyiségeiben a környezettől származó zaj.

Rezgés:

- Az emberre ható rezgés épületekben

Jövőkép:

A környezet- és természetvédelem távlati tennivalói:

- **A szelektíven gyűjtött hulladékok arányának növelése**
- **A szennyvízcsatorna hálózat kiépítése**
- **A csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciója**
- **A csapadékvíz visszatartásának megoldása**
- **A bezárt hulladéklerakó rekultivációja**
- **Az illegális hulladéklerakók felszámolása**
- **A település biológiai aktivitásértékének növelése**
- **A parlagfű mentesítés megoldása**

- a lakosság környezettudatos gondolkodásának fejlesztése
- a meglévő lakó, gazdasági termelő és szolgáltató, közlekedési létesítmény fejlesztése és az újak létesítése esetén a mindenkor hatályos környezetvédelmi jogszabályok, előírások és hatósági határozatok következetes betartása ill. betartatása

5. AZ ÖNKORMÁNYZAT LEHETŐSÉGEI ÉS SZEREPVÁLLALÁSA

5.1. Az önkormányzati vagyon és működtetése

A községi önkormányzat 1999. évtől külön **Vagyonpolitikai Programot** dolgozott ki és fogadott el. A Vagyonpolitikai Programban megfogalmazódtak azok az előírások, melyek alapján az önkormányzat tulajdonában lévő vagyontárgyak nyilvántartása, értékváltozása, vagyonkezelése és annak ellenőrzése biztosítható. A **vagyongazdálkodás átfogó és részletes szabályait** viszont az 2005. évben megalkotott **önkormányzati rendeletbe** foglalta a községi önkormányzat. A rendelet mellékletei teljeskörűen tartalmazzák az önkormányzat közhatalmi és közszolgáltatási feladatainak ellátását szolgáló **forgalomképtelen, korlátozottan forgalomképes, továbbá az előbbi vagyontörzshez nem sorolt egyéb, vállalkozási célt szolgáló forgalomképes vagyontárgyak körét**. A törzsvagyoni körbe tartozó vagyontárgyak az önkormányzat intézményei és a Polgármesteri Hivatal használatában vannak, melyek a kötelező feladatellátást szolgálják. A korlátozottan forgalomképes vagyon hasznosítását az intézményeire, hivatalára ruházta az önkormányzat, ez a használat mellett, a bérbeadást használatbaadást, hasznóbérletbe adást öleli fel. A forgalomképes vagyontárgyak elidegenítéséről 500 e Ft alatt a polgármester, e feletti értékhatár esetén pedig a képviselő-testület dönt.

Az elidegeníthető **forgalomképes vagyontárgyak** köre szűkül, a **belterületi beépítetlen területek és a külterületi földterületek** száma helyi saját bevételi forrás szempontjából nem meghatározóak. A Vagyonpolitikai Program mindkét **ingatlanvagyon kör gyarapítását** irányozza elő.

Az éves zárszámadásról szóló költségvetési rendeletek vagyonleltár kimutatást tartalmaznak, mely nyilvánosságot kap, így figyelemmel kísérhető, ellenőrizhető az önkormányzati vagyon változása.

5.2. A településfejlesztés eszközrendszere

Jelenlegi eszközrendszer

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, továbbá a végrehajtására kiadott, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet szerint 2001-ben készített **településrendezési terv** alapvetései helyesek, de konkrét javaslatai és rendelkezései számos vonatkozásban aktualizálást, módosítást igényelnek.

A felülvizsgálatot további számos ágazati jogszabály - vízgazdálkodás, környezetvédelem, természetvédelem, területfejlesztés és területrendezés, stb. – újjáalkotása, módosítása indokolja.

A községi önkormányzat településfejlesztési eszközrendszerének kialakítása, kidolgozása során figyelembe kell venni, hogy a területfejlesztési és területrendezési, valamint a

településfejlesztési és településrendezési terveknek egymásra kell épülniük, összehangolt rendszert kell alkotniuk, ugyanakkor a település sajátos fejlődését is elő kell segíteniük.

A helyi önkormányzat településfejlesztési elgondolásait, elképzeléseit a már meglévő országos, megyei és térségi koncepciók, programok, projektek keretei közé kell illeszteni, melyről a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény is rendelkezik.

Az alábbi **regionális, megyei, kistérségi fejlesztési koncepciók, stratégiai, operatív programok** rendszerébe kell beilleszkedni a települési eszközrendszer kialakításának jelenlegi szakaszában: Így az Országos Területfejlesztési Koncepcióra épülő

- a Dél-Alföldi régió Területfejlesztési Stratégiai Programja
- a Homokháti Kistérség Vidékfejlesztési Stratégiai Programja
- a Homokháti Kistérség Vidékfejlesztési Operatív Programja.

Helyi településfejlesztés dokumentumai

A helyi önkormányzatokról szóló törvény és a Szervezeti Működési Szabályzat rendelkezése alapján a községi önkormányzat megbízatásának időszakára **ciklusprogramot** fogad el, mely négy esztendőre szóló cselekvési terv, meghatározó dokumentuma a községi önkormányzatnak.

A községi önkormányzat által elfogadott **Vagyonpolitikai Program** és vagyonnal való gazdálkodás szabályairól megalkotott önkormányzati rendelet.

A községi önkormányzat az általa alapított és fenntartott közoktatási intézményeinek **Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve, valamint ütemterve (Intézkedési terv)**

Településkapcsolatok

A területfejlesztési törvény felgyorsította a **statisztikai kistérségek** kialakulását, melynek a települések egyenrangú kapcsolatrendszerére épülő együttműködésen kell alapulnia. A **kistérségi (homokháti) területfejlesztési önkormányzati társulás** a térségi kapcsolatok kialakítását, erősítését eredményezte. E szervezeti – intézményi keretben a decentralizált **fejlesztési források felhasználásában** eredményesen intézményesült az egyes települések sajátos érdekeinek egyeztetése, összehangolása.

Települések közötti társulások

A kistérség települési önkormányzatai között ágazati, szakmai feladataik gazdaságosabb, költségtakarékosabb ellátása **társulási megállapodások, egyéb megállapodások** keretében történik, melyek kiegészítő állami hozzájárulás igénybevételével járnak.

Civilszféra

A településen figyelmet kell fordítani olyan tényezőnek, mint az **öntevékeny társadalmi szervezetek**. E szerveződések, szervezetek az egyéneket a közélet színteréhez kapcsolják, a helyi közügyek, a helyi társadalmi-gazdasági folyamatokba bekapcsolják. E szervezetek számának gyarapodása a település polgárosodásának kísérő jelensége, melyek a jövőben jelentékenyebb szerepet fognak játszani, betölteni a település közéletében.

Zákányszék, 2010. december 11

Matuszka Antal
polgármester